

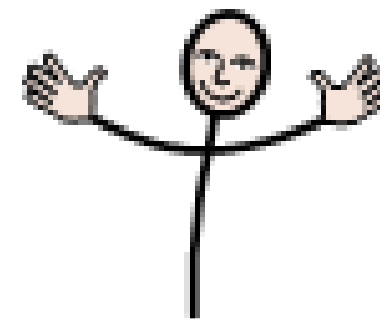
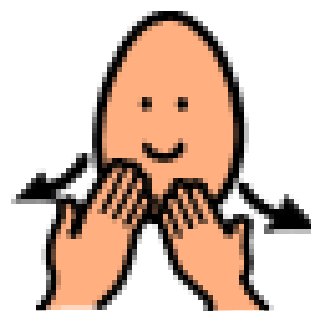
Ondersteunde communicatie: iedereen heeft het recht op toegankelijke communicatie

Litania Blom, Loek Bolhaar &
Stijn Deckers

Even voorstellen

- Litania
- Loek
- Stijn
- ISAAC-NF

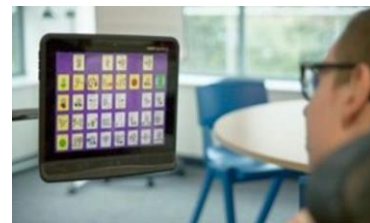

isaac-nf

Wat is ondersteunde communicatie?

Alles wat je kan doen om je gesproken taal te ondersteunen, bijv.

- Lichaamstaal
- Foto's
- Pictogrammen
- (eenvoudige) gebaren
- Letters, woorden, zinnen
- Communicatieboeken
- Spraakcomputers

Hoe maak je jezelf duidelijker?

Hoe maak je jezelf duidelijk als je niet kunt spreken?

*Het gaat om alle vormen van communicatie die de al bestaande communicatie kunnen ondersteunen.
Ondersteunde en niet ondersteunende communicatie.*

Van Balkom, 2019, p. 93

We gebruiken allemaal OC

OC helpt!

- We begrijpen zo beter wat anderen bedoelen.
- We kunnen onszelf beter duidelijk maken.
- We kunnen ook nog communiceren als er veel herrie is.
- OC blijft vaak langer te zien dan spraak te horen is.
- Door OC kunnen we onze boodschap
 - Nuanceren
 - Sterker neerzetten
 - Sarcastisch maken

Maar wat als je alleen kunt communiceren met OC?

Communicatie

Een recht voor iedereen!

6

- Iedereen heeft recht op **toegankelijke communicatie**.
- Een persoon met een beperking moet gelijke kansen krijgen als iemand zonder een beperking.
- Het is aan de omgeving & de maatschappij om hierin zoveel mogelijk oplossingen aan te reiken.

Discriminatie
is verboden

Recht op
begrijpelijke
informatie

Vrijheid van
meningsuiting

Inclusief
onderwijs

Meedoen in
de
maatschappij

Bron: VN verdrag inzake rechten van mensen met een handicap

Film 'Het succes van OC'

<https://vimeo.com/625473616>

Geloof WEL

Dat de ander meer te zeggen heeft

Dat de ander beter kan leren communiceren

Geloof NIET

In eerder behaalde resultaten (of het gebrek daaraan)

In testen die zeggen dat OC onhaalbaar is

Neem mensen die niet spreken serieus

- Verplaats je in hun schoenen
- Niet kunnen spreken is frustrerend!
- OC is vaak langzamer dan praten.
 - probeer zelf maar eens een dag (of een uur!) niet te spreken en alleen OC te gebruiken.
- Heb besef van achtergrond en verleden: hoe vaak al 'getest' en gefaald?
- (Veronderstelde) lage intelligentie zegt niks over vermogen OC te gebruiken.
- Nee is het belangrijkste woord dat mensen leren! Accepteer nee.
- Neem *alle* communicatie serieus.

Mythes in de wereld van OC

10

Als ze OC gebruikt, gaat ze niet meer praten

Hij begrijpt geen pictogrammen.

We begrijpen haar zo ook al goed.

Hij is te beperkt, te jong of te oud om OC te kunnen leren.

“Begrijpt geen pictogrammen”

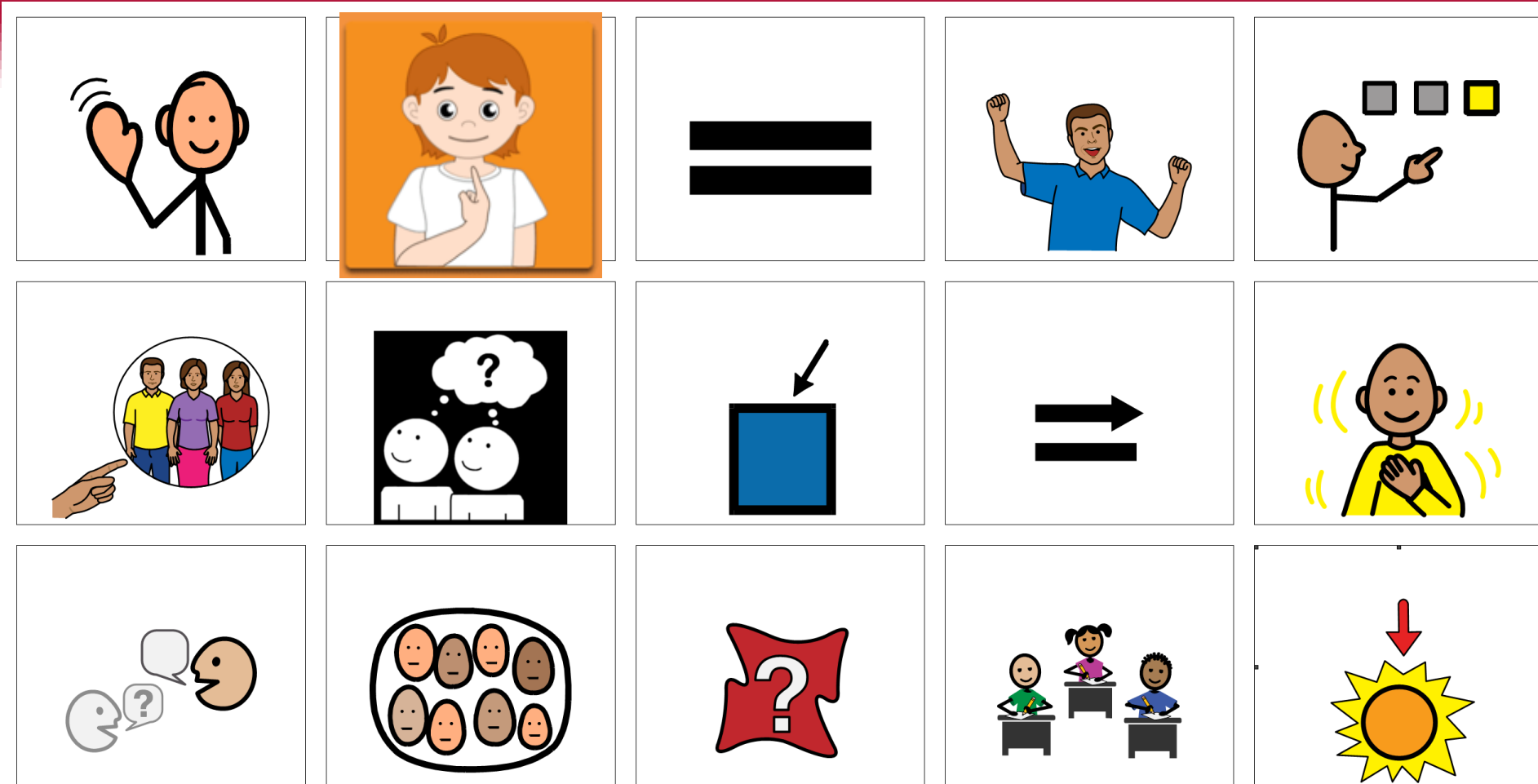

YouTube

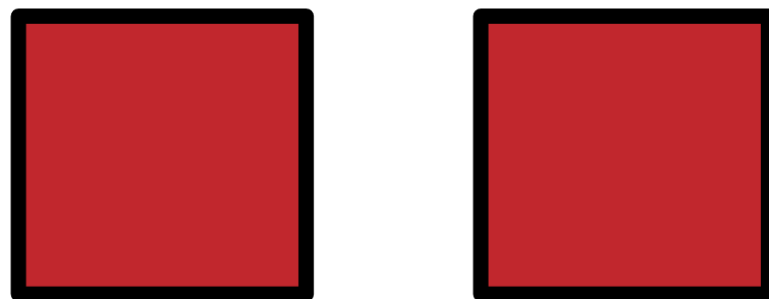
isaac-nf

Wij begrijpen ook niet alle pictogrammen

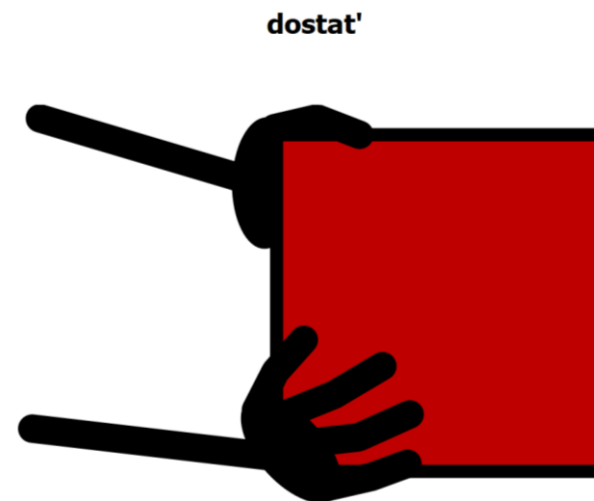

Hallo, ik ben blij dat jullie meedenken. Het zou zijn leuk als iedereen iets leert vandaag.

Wij begrijpen ook niet alle pictogrammen

hoeveel?

Iemand leert pictogrammen kennen als....

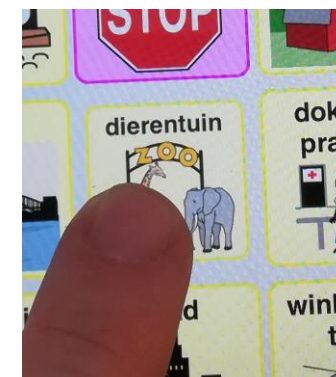
14

- Ze in de omgeving gebruikt worden, voor langere tijd.
 - Ze betekenis krijgen.
 - Je ze altijd kunt gebruiken; net als wij onze stem!
 - Alle vormen van communicatie worden gerespecteerd
- ✘
- “Zeg het maar met je spraakcomputer
 - “Wijs de pictogram voor banaan maar aan, dan krijg je een banaan”

Hoe leer je symbolen? - Modelleren

- Wijs één of twee symbolen aan of maak één of meerdere gebaren per zin, terwijl je het woord uitspreekt.
- Kies voor het belangrijkste woord uit een zin.
- Ondertitel ook de communicatie van de ander.
Wat wil hij/zij zeggen? Ondertitel dit met een pictogram.

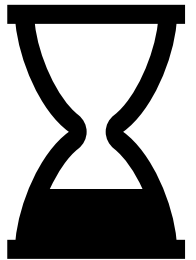
Modelleren oefenen

- Vraag of de ander nog **meer** wil, of **iets anders**?
- **Wat** ga jij morgen doen?
- We gaan nu **eten**.
- Je vindt het nu **niet leuk**. Ik **ga**, ik kom **straks** weer terug.
- Volgens mij wil jij de televisie **uit**?
- Wil **jij** het doen, of zal **ik** het doen?
- Wat ben je **mooi**!
- Ik denk dat je mij iets wil **vertellen**.

Het mooie van modelleren en OC inzetten...

- Je gaat langzamer praten.
- Je benadrukt belangrijke woorden.
- Je maakt kortere zinnen.
- Je hebt (onbewust) meer aandacht voor alle communicatie van de ander.
- De ander voelt zich beter begrepen.

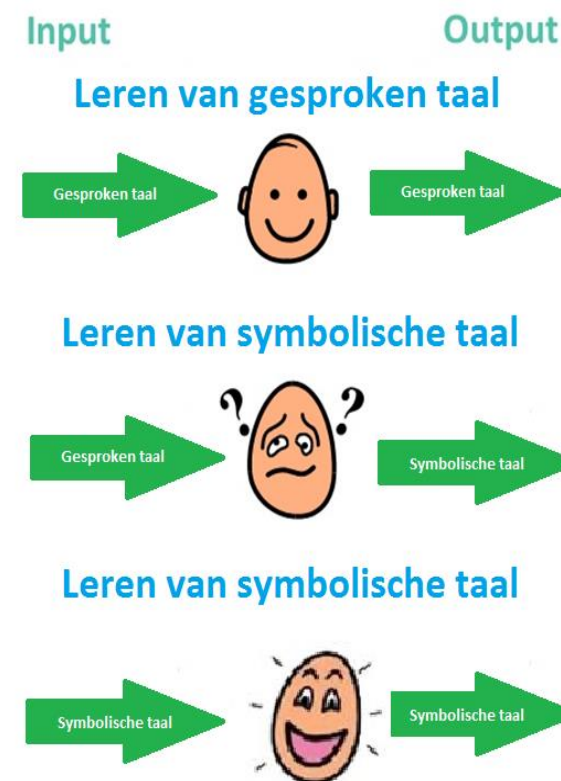

Het contact verbetert!

“Te moeilijk / jong / oud / (vul in)”

- Eerdere communicatietrainingen vaak mislukt, maar is hier lang genoeg gemodelleerd?
- Kon iemand altijd en overal bij de pictogrammen?
- Als iemand niet praat:
 - Wordt er minder tegen gepraat en dus ook minder uitgelegd.
 - Kan die niet goed laten zien wat hij/zij snapt, voelt, weet, wil vragen...etc.
- Je kunt niet bepalen of iemand symbolen kan leren, zonder ze de kans te geven ze te leren.
- Volwassenen hebben vaak geen OC training gehad zoals beschreven in de Leidraad OC. Bij volwassenen zijn favoriete (gespreks)onderwerpen juist al duidelijker waardoor ze meer gemotiveerd zijn OC goed te gaan gebruiken.

Hoe gaan we met elkaar om?

Mensen met communicatieve beperking:

- Nemen weinig beurten
- Nemen weinig initiatief
- Reageren weinig op vragen
- Stellen weinig vragen
- Ik-wil-functie relatief goed ontwikkeld

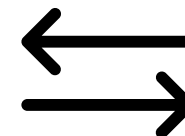
Begeleiders/omgeving:

- Stellen veel ja/nee vragen (vooral: ja)
- Nemen veel beurten
- Creëren weinig communicatiemogelijkheden
- Stellen vragen waarop ze zelf al het antwoord weten
- Praten meer óver dan mét iemand met een communicatieve beperking

Het is moeilijk dit patroon te doorbreken. Het kost tijd.

De persoon met een communicatieve beperking heeft misschien niet eens door dat hij/zij de beurt krijgt, dat hij/zij ook iets mag zeggen, dat hij/zij ook vragen kan stellen.

De communicatie is niet langer eenrichting, maar wordt tweerichting verkeer.

“We begrijpen ... zo ook wel”

Vertel aan je buurman/vrouw wat je gisteren gedaan hebt,
maak alleen gebruik van lichaamstaal en eenvoudige
gebaren.

Vraag

Zou u gelukkig zijn als dit het enige is wat u de hele dag zou kunnen duidelijk maken?

We begrijpen ... zo ook wel

Wat begrijpt u van uw niet-sprekende kind/client?

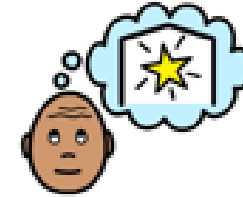
Herinneringen
ophalen

Een vraag
stellen?

Uitdrukken
wensen en
behoefte

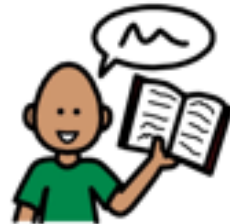
Mening
geven

Ongemak
aangeven

Weigeren /
Protesteren

Een verhaal
vertellen

Gevoelens
uiten

Sociale etiquette

We begrijpen ... zo ook wel

Wat begrijpt u van uw niet-sprekende kind/client?

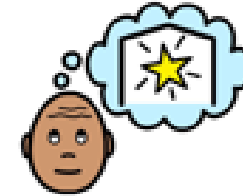
Herinneringen
ophalen

Een vraag
stellen?

Uitdrukken
wensen en
behoeften

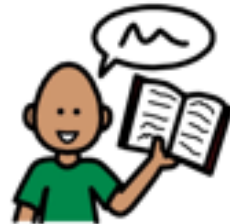
Mening
geven

Ongemak
aangeven

Weigeren /
Protesteren

Een verhaal
vertellen

Gevoelens
uiten

Sociale etiquette

We begrijpen ... zo niet volledig

Wat iemand snapt?

Wat iemand denkt?

Als iemand niet kan praten, hoe kom je er dan achter ...

Wat iemand voelt?

Wat iemand wil zeggen?

“Ja maar, dan gaat ze niet meer praten”

- Onderzoek: stimuleert juist spraak, o.a. Sevcik & Romsy.
<https://psycnet.apa.org/record/2006-03998-002>
- Communicatie is de basis voor interactie, leren en ontwikkelen.
- Hoe meer iemand communiceert, hoe meer er tegen wordt gecommuniceerd.
- Bij spraakcomputers: wat de computer zegt wordt herhaald door het kind!

Tips voor het gebruik van OC

Ondersteun je
communicatie

Een afbeelding
blijft bestaan

Zorg dat OC
altijd in de
buurt is

Begin met
genoeg
pictogrammen

Respecteer
álle
communicatie

Lok
communicatie
uit

Begin met modelleren van een paar woorden

- Kies 4 woorden en begin hiermee; vul later aan met meer.
- Kies woorden die:
 - Belangrijk zijn
 - Een actie teweeg brengen
 - De hele dag voorkomen
- Bedenk alvast en schrijf op:
 - In welke situatie komen deze woorden voor?
 - In welke zinnen kan ik ze gebruiken?
 - Waar staan ze in/op het OC middel?

Lok communicatie uit, niet dwingen of trainen!

- Wacht 10 seconden.
- Kijk de ander verwachtingsvol aan / kijk naar het OC middel.
- Stel een open vraag.
- Ga samen met de ander alvast naar de goede pagina.
- Gebruik je intonatie.
- Zeg iets als:
 - *“Wat vind jij daar nou van?”*
 - *“Wat ik nou toch heb gezien”*
 - *“Ik zie dat je boos kijkt, volgens mij wil(stoppen)”*
 - *(er komt iemand binnen); Ik denk dat jij wil weten..... (wie) is dat?*

Wacht niet op “Het communicatiemoment”

- Communicatie is niet iets wat je leert tijdens een training.
- Communicatie kun je niet inplannen.
- Communiceren doe je niet alleen onder het eten.
- Communiceren doe je niet alleen: “als jij de iPad mag”.

Communicatie is er de hele dag.

Communicatie is een mensenrecht.

Enkele voorbeelden

- Zie www.isaac-nf.nl/communicatiekaarten
 - Communicatiekaarten corona (14 talen)
 - Communicatiekaarten school (Oekraïens-NL)
 - Museumkaart
 - Voorleespakket
- Speeltuinborden

Meer info?

- Volg ons op www.isaac-nf.nl of onze Facebook of LinkedIn pagina.
- Word lid via: <http://www.isaac-nf.nl/lidmaatschap/>
- Kom naar ons congres op 20 november a.s. in Doorn!
- Vragen? Mail naar info@isaac-nf.nl
- Download de Leidraad ondersteunde communicatie, te vinden op www.isaac-nf.nl/overons/artikelen-en-onderzoek

Vragen?

Bedankt voor jullie aandacht!

